

Таня Поставна

Сучасна українська письменниця, сценаристка і продюсерка. Дебютувала у 2019 році з дитячою книжкою «Коли я була лисицею». Книжка отримала премію «Еспресо. Вибір читачів – 2020», була перекладена хорватською та латиською мовами. Після трьох дитячих книжок «Острів каштанів» — перший дорослий фікшн авторки.

Зранку прийшли робітники. Ще одна спроба продовжити будівництво мосту. Цьому місту бракувало мостів. А може, їх було забагато. Можливо, цей міст — лише нагода поділити державні гроші, а можливо, він просто не мав бути побудований.

З приходом робітників та появою вантажних барж, що снували туди-сюди з плитами й арматурою, вода під мостом із кожним днем ніби ставала чорнішою. Будівельники, що проходили зверху по мосту, час від часу поглядали на воду, кліпали і, не знайшовши пояснення, що саме привернуло їхню увагу, йшли далі. Одному навіть здалось, ніби він бачив якусь гігантську рибу, що біла хвостом по опорах мосту. Ніхто б і не подумав уголос промовити, що бачив русалок.

Таня Поставна

Острів каштанів

Таня Поставна

Острів каштанів

Таня Поставна

Острів каштанів

УДК 82-3
П 63

Поставна Таня

П 63 Острів каштанів / Таня Поставна. – Чернівці : Книги – XXI, 2022. – 128 с.

ISBN 978-617-614-377-2

Глибоко в Дніпрі під недобудованим мостом впала церква. Вона здійняла над Києвом страшне цунамі, яке потрощило вщент місто, але дало шанс усім почати спочатку.

Ярчик після від'їзду мами та несподіваного повернення батька переїжджає жити на Труханів острів. Ніна, коли вкотре восени загострилися хронічні хвороби, бачить дивні видіння у столичних вітринах. Артем і Зоя зустрічають у супермаркеті тигра, що розгулює там поміж зубними пастами і станками для гоління. І ще сніг. Котрий неочікувано випав посеред вересня.

Це історія про незнайомих людей, об'єднаних спільною катастрофою і спільною пам'яттю. А може, це просто історія про один дуже дивний вересень у житті міста, яке потім почали називати островом каштанів.

УДК 82-3

Рукопис створено в письменницькій резиденції «Author's House» на острові Закінтос, Греція.

Усі права застережено.

Жодну частину з цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

ISBN 978-617-614-377-2

© Книги – XXI, 2022

© Таня Поставна, 2022, текст

© Анна Стьопіна, 2022, обкладинка

*Усім, хто любив у великих містах.
Усім, хто почувався самотнім серед натовпу.
Усім, хто бачив дива.*

Це було в усіх новинах. Можливо, якби не здійнялося того року над Дніпром те величезне цунамі, що сягнуло вершечка підрізаного меча «Батьківщини-Матері» й ледь-ледь не дістало верхівок куполів Лаври... Якби не пішов того року сніг просто посеред вересня... Якби прив'язали трохи краще того тигра, що розгулював потім рядами супермаркету поміж м'ясом і станками для гоління... Можливо, все було б зовсім інакше. Можливо, тоді мама Яра не поїхала би в Італію, Ніна перестала би бачити міражі у столичних вітринах, а Юна з Артемом просто слухали б удома платівки, підливаючи одне одному по черзі червоне вино. І ще до того як Елла¹ заспіває: «Birds do it, bees do it...»², він протягне Юні руку, запрошуюючи до танцю десь поміж кухонним столом, холодильником і вогнями проспекту Перемоги.

Можливо, так би все і сталось, якби ж можна було бодай щось передбачити на цьому острові, що поріс каштанами, мов ліанами, і відділився із цілим містом від решти суші. Відтоді дехто його досі так і називає: острів каштанів.

¹ Елла Фіцджеральд — американська джазова співачка, яку називали «першою леді американської пісні» та «королевою джазу».

² Пташки роблять це, бджоли роблять це (з англ.).

Яр не те щоб малював на піску палички, рахуючи дні, відколи тут живе, але точно знав: ішов другий тиждень. Відчував по вусах, що знову виступили над верхньою губою. Треба поголитися. Пасувало би вже й відпустити бороду з огляду на обставини, але борода не росла. Тільки вуса. Та й те... ну, як вуса? Скоріше натяк на них.

Сьогодні Яр снідатиме як король. Чи радше як столичний хіпстер. Бо цього разу він узяв... украв... позичив у супермаркеті аж два яйця, лосось і геть спілісіньке авокадо. Яр ізроду не мав такого сніданку, мама ніколи не купувала ні лосося, ні авокадо, більше віддавала перевагу крупам, м'ясові й буряку. Але тепер, коли він сам і оскільки вже вирішив тимчасово позичати продукти в супермаркеті, то який, зрештою, сенс позичати гречку? Коли можна взяти, скажімо, пармезан. У-у-у... Гарна ідея — пармезан. Його Яр обов'язково позичить наступного разу.

Він заліз до намету, дістав звідти стару обвуглену чавунну пательню і взявся розводити багаття. Сонце вже освітіло шпиль Річкового вокзалу, а отже, час снідати.

Ідея оселитися на острові прийшла до Яра несподівано, як усе геніальне. Він саме чистив зуби і слухав, як батько, — що неочікувано повернувся через десять років, — гамселив каструлею об стіл, намагаючись зробити так, щоб каша, яка прилипла

до дна, нарешті відлипла. Зі звуком каші, що впала на тарілку, Яр і вирішив переїхати жити на Труханів. Бо, зрештою, у якій іще столиці на карті світу посеред міста є такий геть нічийний острів і таке нечітке законодавство щодо проживання підлітків у наметах на островах посеред міста?

Переїхав на острів Яр не одразу. Спершу кілька ночей провів у спальнику на даху їхньої багатопверхівки, що було зручно, бо легко ходити додому митися, коли батько залишає квартиру. Крім того, з висоти 16-го поверху можна дивитись, як сходить над містом сонце, висвітлюючи автівки, що, мов мурахи, ганяли туди-сюди проспектом. Люди спросоння розливали в тих автівках каву, записували голосові повідомлення, везли в школи дітей і собак. Так прокидалося місто. Усі сусідні будинки були значно нижчі за їхній, тому вдавалося роздивитись місто далеко-далеко, до залізничного вокзалу, ботанічного саду й у інший бік, до політехнічного університету і зоопарку. Яру подобалося там прокидатись, та все ж таки близькість батька, нехай і через залізні палі й газоблок, давалася взнаки.

Мама поїхала кілька місяців тому. Подруга запропонувала їй наглядати за чиїмись дітьми в Італії, бо сама та подруга виходила заміж (за італійця) і мала намір надалі глядіти власних. Мама ж вважала, що своїх — чи то радше свого, бо син у неї один, — вона вигляділа. До університету вступив, значить, далі може сам. Нехай і на культурологію, але менше з тим. На бюджет, а це головне. А отже,

міркувала вона, найліпше, що можна зробити тепер, — це підтримувати сина фінансово. Назбирати йому на машину чи на весілля. До чого в нього лежатиме душа. Вона не тисне.

Мама залишила квартиру, кішку і записку. Сказати особисто мамі забракло духу. Коли Ярчик прокинувся, вона вже плакала дорогою в Бориспіль. Записка починалася словами: «Ярославе, ти знаєш, твоя мама тебе дуже любить...». Яр дочитав до кінця, поклав записку в задню кишеню джинсів і з'їв холодний голубець із тих, які наготувала мама на місяць вперед, бо, як було сказано в записці, любить. Тоді дістав пачку італійської кави, уважно на неї подивився і поставив назад — на найвищу полицю. Рано чи пізно треба було кидати. Кава шкідлива для серця. Навіть італійська.

Тато повернувся за тиждень і два дні, у вівторок. Звідкись довідався, що дружина — принаймні на папері — поїхала й лишила квартиру. Він знав, що Ярчик зостався, але подумав: квартира двокімнатна, місця вистачить обом. До того ж буде нагода нарешті ближче познайомитись із сином. Останні роки тато Ярчика не пив, навіть мав який-не-який бізнес: тримав у районі політеху кілька точок приймання вторсировини. З прийдешнім трендом на екологію і свідоме споживання, а також із великою кількістю безпритульних п'яничок, що замість ранкової фізкультури радо збирали по всій околиці пляшки, бізнес, можна сказати, процвітав. Володя — так звали тата Ярчика — скооперувався

з іншими такими самими «підприємцями» у своєму районі, і вони разом продавали те все кільком заводам, але переважно «Оболоні». Часу бізнес забирав небагато, тому у вільні години Володя знаходив серед макулатури книжки і читав їх, всідаючись під сонцем із чашкою солодкого чорного чаю. Єдиною проблемою була відсутність свого житла. Ночував Володя на одній з точок, у найзатишнішій, із хорошим, хоч і нерозкладним, диваном, який теж хтось чомусь виніс на смітник.

Володі навіть подобалося, що десь у нього є дружина і син. Та й не так уже десь — у сусідньому дворі. Йому подобалося бачити, як росте Ярчик і як змінює зачіски Світлана. Час від часу Володя навіть залишав у поштовій скриньці колишньої дружини її улюблені цукерки «Південна ніч». Коли він тільки познайомився зі Світланою і запитав: «Які цукерки ти любиш?», вона рішуче відповіла: «Південна ніч», тож на наступне побачення Володя прийшов у випрасуваній сорочці, з квітами, що їх купив у приємної бабусі біля метро, і торбинкою цукерок на вагу. Для Ярчика він клав у ящикок для листів цікаві книжки, знайдені серед макулатури. Йому дуже хотілося, щоб син їх прочитав. Він навіть обводив олівцем особливо цікаві місця і важливі думки. Володі подобалось думати, що це його внесок у виховання сина. Бо хіба не це мають робити батьки? Радити літературу, обговорювати майбутні життєві труднощі, стосунки, перше кохання... Ярчик зазвичай забирав цукерки, а книжки виймав зі скриньки

і залишав на столику в під'їзді, щоб хтось здав їх на макулатуру. Взяв тільки «Декамерон» і був щиро вдячний за загнуті обережно сторінки й обведені олівчиком рядки.

Коли мама Ярчика вигнала Володю, той не спечався. І не те щоб вона чоловіка не любила чи він — її. У нього просто не було сили зробити її щасливою. Бо так уже водиться на цьому острові й у цій країні, що жінки сильніші за чоловіків. Як любила казати перша вчителька Ярчика: так історично склалося. Найсильніші гинули у війнах, найрозумніші — виїжджали з країни. Саме тому жінкам на цьому острові так бракувало бодай чогось, що в класичній літературі називали таким не актуальним для цієї країни словом «подвиг». Чоловіки ж на острові своєю чергою давно забули, що таке щире жіноче захоплення. Бо хіба можна захоплюватися прочитаним уголос віршем чи принесеною квіткою, коли труби холодні, а на опалення і випускний сина доводиться заробляти самій?

Яр доїв свій королівський сніданок, узяв станок для гоління і пішов до Дніпра. Сьогодні на нього чекала співбесіда на посаду баристи. Каву, яку останнім часом і не пив, варити Яр був би радий, бо за це йому би платили гроші — геть не те саме, що безплатно ходити в університет. Мама хоч і залишила під рушниками значку з доларами, але в записці вказала, що це на «чорний день». Дні останнім часом були досить сонячними, тож Яр вирішив конверт поки не чіпати, натомість ставати

самостійним, якщо уже сталося так, як сталося. Найменше йому хотілось бути схожим на батька, за якого все завжди вирішувала мама, бо дати собі раду сам той не міг.

Вода в Дніпрі була прозора, хоча подекуди й вилискувала на сонці бензиновим техніколомом. По той бік Дніпра сиділи у своїх розкладних стільчиках столичні рибалки, наливаючи тихенько з термосів у залізні чашки трав'яний, зелений, чорний чай або коньяк — залежно від дня тижня, дати й останніх новин. Яр прислухався. Відтоді як він тут, на острові, живе, з ним діється щось дивне. Чи то не з ним, а тільки з його слухом? Яр чує дзвін, що ніби доноситься десь із глибини Дніпра. От знов. Раз. Другий. Третій. Четвертий... Перестало. Може, ось так і втрачають глузд? Яр подивився на рибалок, намагаючись за їхніми рухами вгадати, чи чули вони щось. Але рибалки не рухались, просто сиділи собі, застиглі нерухомо в ранковій риболовлі, ніби буддистські монахи в коані.

Ярчик хотів іще раз умитись холодною водою, щоб нарешті повністю прийти до тями й налаштуватися на співбесіду, але руки замість зачерпнути води застрягли в піску. Вода швидко відходила від берега.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.